Ն՝ 9443 1916 ՕԳՈՍՏՈՍ 25/7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԲԷՆԶԵՆՊԻՀ 25 ԱՂԲԱԹՈՍ 1332 32ԻՆՁԻ ՏԱՐԻ

جريدهٔ شرقيه

(تاريخ تاسيسى ١٢٩٣)

ՁԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

ԵԷՎՄԻ ՍԻՅԱՍԻ ԿԱԶԷԹԱ

Թարիխը թէէսիսի 1877

صاحب امتياز اغوب جومك

مؤسسى ديكران جومك

بك اوغلنده كوچك پارمق قپوده ابيل

سوقاغنده ١٣ نومرولى دائرهٔ مخصوصه‌سنده

ԱԱՀԻՊ ԻՄԹԻՑԱՂ ՎԻ ՄԻԻՏԻԻ

ՏԱՎԱ ՎԷՔԻԼԻ

ՅԱԿՈԲ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

Միւէսսիսի : ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

Պէյօղլրնցա Ֆիւշիւֆ Բարամ Դաբուտա

Իպիլ սոգաղրնցա Նօ. 13

20 ԲԱՐԱ

ՀԱՐՊԸ ՈՒՄՈՒՄԻ

Օգոստ. 24 թարիխի գարարկեահը ումումիսին թեպլիզը ռեսմիսի տիր:

Լ.—Գաֆգաս ճէպհէսինտէ սաղ ճէնահատ տիւշմէնին պիր գրսմ գուվվէթլերիւլ Լիճրա էյլէսիկի թէարրուզլար՝ աթէշլերիմիզէ խէվգըֆ վէ պաղը մանթըգալարտա մուգապիլ թշարրուզլարը մը՝ ամբարտաւանութիւնը թօրճը աթէշիմիզէ տարէրինտէ պիր մաքինալը թիւֆէնկ ալարգ։ Մէրքէզտէ տիւշմէնին թանքիմաթը թօրճը աթէշիմիզէ մէն իթիֆ։ Սոլ ճէնահտա լէհիմիզ քէշֆ միւսաատմելերի օրը։

2.—Ամալար տէնիզի սահիլէնտէ տիւշմէն սէֆայինի հրմայէպինտէ սահիլ չըգմագ թէշէպպիսինտէ պուլընան միւթէատտիտ էշզրյա սանսալարը աթէշլերիմիզէ թէլեֆաֆ վերտիրիլերէք թարա իտիլմիշ տիր։

3.—Տիկեր ճէպհէլերտէն մուհիմ խապեր եօգ տըր։ Մ.

ՊԱԼԳԱՆ ՃԷՊՇԷԼԷՐԻՆՏԷ

ՊՈՒԼԿԱՐԼԱՐԸՆ ԻԼԷՐԻ ՀԱՐԷԲԷԹԻ

Թոգնա պոյունտա Պուլկար վէ Ալէման ասքերի Թութրագանը Նիմ մուհասրէթ խտերէք իլերի կէշմիշլեր վէ Սիլիսթրէ էօնիւնէ միւվասլէթ իթմիշլեր տիր։ Պուլկարլարը պու միւսթահքէմ չէրի ուզուն ուզատիյէ իսդաթ իլէ իշղալ իթմէյերէք քեաֆի տէրճէտտէ պիր գուվվէթլի թահթը մուհասէրէյէ ալտրդոան սոնրա, իլերի հարէքէթլերինտէ տէվամ իտէճէքլերի վէ պիր ան էվվէլ տահա հօզարըտաքի Զէրնավոտայա եէթիշմէկէ չալըշճագլարը մուհագգագ տըր։ Սիլիսթրէ հուտտան 40 քիլոմէթրօ գատար տահիլտէ տիր։ Սիլիսթրէտէն Զէրնավոտայա իսէ Թունա նէհրի պոյունճա 60 քիլոմէթրօ գատար պիր մէսաֆէ վար տըր։ Շու հալտէ Պուլկարլարա Սլէմանլար չիմարլէ գատար մուհաֆազա թիթրլերի սիւրաթլա իլերիլէմէքտէ տէվամ խտէպիլիրլերտէ, Նիհայէթ 4—5 կիւն զարֆընտա Զէրնավոտայա եէթիշէպիլիրլեր։ Զէրնավոտա՝ Տօպրուճանը Թունա նէհրի իլէ Գարատէնիզ արասընա սըգըշան էն տար եէրինտէ քեային տիր։ Պուլկարլար պու չէհրէ տօղրու թէգարրուպ իթտիքճէ ճէպհէլերի սարալարագ միւխթէլիֆ իսթիգամէթտէն իլերիլէյէն զրթասթ թէմէրքիւզ իսէ իտէ նիհայէթ Զէրնավոտա իլէ Քէօսթէնճէ արասընտաքի 50 քիլոմէթրօլըգ տար վէ 60 իլա 70 պին քիշի՝ իլէ միւքէմմէլէն միւտաֆէյա սալհ ճէպհէյի թռէթմըշ օլաճագլար տըր։ Թ. Է.

ՏՕՂՐՈՒՃԱ ՀԱՐՊԸ

Պու կիւնքի «Օսմ. Լոյտ»տան։ — Պուլկար-Ալէման ասքէրի Տօպրուճատա, Եանի Պալգան իքինճի հարպընտան սոնրա Բումէն սոյմազ սիյասէթինին Պուլկարլարտան ալտրգալարը պու մէմլէքէթտէ իլերլէյօրլար։ Զաթէն Բումէն իսմիյլէ «Տիւրօսթոր» եատ օլունան Թութրագան վէ Սիլիսթրէ թէհտիտ ալթընտա տըր։ Զաթէն Տօպրուճա (Թիւրքլերին Հաճիօղլու Բազարճըղը) Տօպրուճայը վէ Պալչըգ, Գավարնա վէ Գալի-Աքրայը իշղալ իթմիշլեր տիր։ Պու ասքէրլեր Պուլկար-Բումէն էսկի հուտուտա տէրհալ վասըլ օյնաճագլար տըր քի պունըն արդասընտան Պէրլին անտանամէսիյլէ Պէսարաբիանը Բուլարա վէրիլմէսինէ թաավիվաթ օլարագ Բումանիայա իթա օլընա Տօպրուճա պուլընմագտա տըր։ Տօպրուճա իգթիսատտէ գրյմէթինտէն զիյատէ սէվգիւճէյլի գրյմէթինի հայիզ պիր մէմլէքէթ տիր։ Վառնա վէ Թունա արասընտաքի չընալը չարգիտէ Բարսիա պէնգէյէն Տէլի Օրման տագը կէչիլտիքտէ ճոզրաֆիճա բէք տէյիշմիշ օլան Տօպրուճա եայլասընա կէր իլիր։ Արազիսինին պէօյիւք զրսմը չէօլ տիր, լաքին պուրասը զահիրի սուրէթտէ ֆագիր տիր, զիրա պու արազինին պիր զրսմը Թունա իլէ իրթիպաթը պուլընըպ գօլայճա սու ալապիլիր։ Չընալը չարգիսինտէ Պապա Տաղ (538 մէթրօ) եիւքսէլիր։ սահիլ իսէ սաղ վէ զամըշլարլա վէ եա թուզ չըգարմագ իչիւն թուզ պաթագլըղլարլա մէսթուր տըր։ Պալգան չէպհէ ճէզիրէսինտէ միւրուրլարը էոնատէ Պուլկարլարճա զապթ օլընան պու մէմլէքէթ՝ Թունա միւնասպլարընտան պու չէպհէ ճէզիրէյէ կիրմէք իսթէյէն զավմլար իչիւն տայմա պիր նէվի տար կէչիտ օլմուշ տըր։ Տօպրուճայը իշղալ իտէն՝ գօլայճա տիւշման իսթիլասընա մուգավէմէթ իտէպիլիր։ Իշթէ պունըն իչիւն Գոթլար՝ Սլավլար կիպի, քէնտի հիճբէթլերինտէ թապիյաթատան ազ իսթիֆատէ իթմիշ օլան պու մէմլէքէթտէ պիր միւտտէթտուրմըշլար տըր։

Ապտիւլ Մէճիտ տէվրինտէ Օսմ. հիւքիւմէթի՝ Բուսխատան կէլէն Գըրմը Զէրքէզ վէ Թաթարլարը պուրայա հէրլէշտիրմիշ տիր։ Պու էտնալարտա պուրալարա վէրիլէն Թիւրքճէ իսմլեր էլան պաղը տըր։ 1828տէ ժէն. Տիպիչ Սապալգանսքինին իտարէսի ալթընտա Բուսլար Տօպրուճայը կէչտիքլերի կիպի, 1854տէ տախի Թունատան Իպրայիլ, Կալաց վէ Թուլչայա կէչիքլերինտէ միրուր իթմիշլեր տիր։ Լաքին այնը սէնէտտէ ժէն. Լէսքինասընն Ֆրանսըզ ֆըրզասը պուրատտա էզիյէթ չէքմիշ տիր։ 1877տէ տախի Բուսլար Թունայը կէչիպ թա Բումէն էսկի իսթիլաթ նօզթասընա (Թրաժան հիսարը) գատար հիւրիւմիշլեր տիր քի պուրասը Բէօսթէնճէտէն Զէրնավոտայա գատար ուզանը։ Տիմէք Բումանիալըլար պու 40 քիլոմէթրօլըգ տար եայլանը սէվգիւլճէյլի գրյմէթինի կէօրմիշլեր տիր։ Միւթթէֆիգ օրտուլարը պու էսկի Բումէն-Պուլկար հուտուտընտա թէվազգուֆ իտէճէքլերի զանն իթմէմէլի տիր։ Օնլար՝ Բէօսթէնճէ-Զէրնավոտայա գատար կիտէճէքլեր վէ Թութրագան, Սիլիսթրէ վէ Զէրնավոտա քէօրրիւ պաշլարընը իշղալա չալըշճագլար տըր։ Տօպրուճանը պու իշղալի պիր էջ տարպէսի օլապիլիր։ Նասըլ քի Ֆրանսըզ աւքերի միւնազրալարը պիզզաթ քէնտիլերի տէ տէյօրլար, Բուս-Բումէնլեր՝ հիւճում բլանլարընը տէյիշտիրմէկէ մէճպուր օլմուշլար վէ Բումանիանը իլանը հարպընը պիր ֆիւթուհաթ կիպի սէլամլայան իթիլաֆ մէհաֆիլինի մէէյուսիյէթէ տիւշիւրմիշ տիր։

Բլանլարը ալթիւսը օլույօր։ — Պուլկար-Ալէման գրթասթընը Տօպրուճա հուտուտընը կէչմէլերի իթիլաֆ մէհաֆիլինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր իճրա իթմիշ օլարը մուհարրիրինը ասքէրիյէնին միւթալէաթընտան անլաշըլըյօր։ Գաչմագամ Բուսէ, Ալէման վէ Պուլկար գրթասթընը Բումանիայը իսթիլալարընը Բուս վէ Բումանիա երքեանը հարպիյէսինին բլանլարընը թէմամըյլա տէյիշտիրէճէք մահիյէթտէ օլտըղընը եապըյօր։

Ալէման ճարպ ռաբօրը։ — Թութրագանը 7 թապեասը պիլէհիճում զապթ իտիլմիշ տիր։ Պունլար միյանընտա զըրհը պաթարիալար տա վար տըր։ Տօպրիճ-Հաճի օղլու Բազարճըղը չըմալինտէ օլտըգճա քիւլլիյէթի Բումէն-Բուս գուվվէթլերի չէճի Պուլկար արգատաշլարըմըզ թարաֆընտան կէրի սիւրիւլմիշլեր տիր։ Գ.

Ավսթրիա թեպլիղի։— Բումանիա ճէպհէսինտէ իլերի քէշֆ միւֆրէզէլերի արասընտաքի իսթիտաի մուհարէպէլերտէն պաշգա էնէմմիյէթը մախսուսէյի հայիզ վուգուաթ օլմամըշ տըր։ Գ.

ԵՈՒՆԱՆՏԱ ՀԱՏԻՍԷԼԷՐ

Իթալիա-Եունան մուխապէրաթը։ — Լուկանօտան «Լօգալանճայկը»ա պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Իթալիա իլէ Եունան արասընտա տօղրուտան տօղրույա մուխապէրաթը թէլէկրաֆիյէ միւնգաթի օլմուշ տըր։ Մ.

Աթինատէի Ավսթրիա սէֆարէթի մէմուրլարընա թեճավուզ։— Ավսթրիա-Մաճար սէֆարէթխանէսի քեաթիպի իլէ տիկեր իքի մէմուր, բէֆագաթլարընտա սէֆարէթխանէ զավասը պուլընտըղը հալտէ բազար կիւնի օթօմօպիլ իլէ էլօզիյէ կիթտիքլերի սըրատտա տիկեր պիր օթօմօպիլ սէրունինտէ պուլընմագտա օլան Ինկիլիզ չավուշլարը քէնտիլերինէ թէվգիֆ իշին էմր վէրմիշլեր տիր։ Ավսթրիա մէմուրլարը, ֆիրարա թատատտի էյլէմիշլեր իսէ տէ, Ինկիլիզլեր՝ քէնտիլերինէ եէթիշէրեք պիր էլ աթէշ իթմիշլեր վէ պու սուրէթլէ ֆիրարընը իմքանսըզ պուլընտըղընը անլաթմագ իսթէմիշլեր տիր։ Ավսթրիա սէֆարէթխանէսի մէմուրլարը, պունըն իլգերինէ թէսլիմ օլմըշլար տըր։ Գաւաս գօլընտան խաֆիֆճէ եարալանմըշ տըր։ Գ.

Սկլանիկտէ տարպէի հիւքիւմէթ։— Սէլանիկտէ ասքէր թարաֆընտան իհզար իտիլէն տարպէի հիւքիւմէթին կիրիւլի ժամտարմալարընը մուավէնէթիլէ ժէն։ Սարայ թարաֆընտան թէրթիպ իտիլտիկի վէ Ֆրանսըզլարընը զրալա սատագաթտան այրըլմամըշ օլան Եունան գրթասթընընը սիլահլարընը ալտըգլարը Իթիլաֆ հավասալէրինտէն անլաշըլըյօր։ Գոսվվէթլի պիր իթիլաֆ ատնանմասը, Բիրէ լիմանընա վիրուտընը միւթէագզրպ Ամինայա ասքէր իսրաճ վէ Բիրէյէ սէմիրլի պուլընտան լուչ Ալէման կէմիսինի միւտտաէրէ իթմիշ տիր։ Իթիլաֆ տէվլէթլերի Զայիմսէ իւլթիմաթում չէքլինտէ պիր նօթա թէպլիղ իթմիշլեր տիր։ Գրալ

ԱՇԳ ՈՒ ԱԷՎՏԱ ԳՈՒՐՊԱՆԸ ԳԸՋ

Բ. ԳԼՍՄ.— ԱՇԳԸՆ ՍՕՆ ՖԱՃԻԱՍԸ

10.— ԳԱՏԷՀ ԹԱՇԸՑՕՐ

— Սէն նէ տիւշիւնտիկինի սէօյլէմէյօրսըն, տէտի. սէն չօզ հիտատէթլիսին. ալտանմայօրսըմ։ Իսթէրմիսին քի պէն սէօյլէյիմ։ Սէն եալան սէօյլէմէք պիլմէզսին։ Պու պիր սանսաթ տըր....տօղրու սէօյլէ, նէ՞ն վար։

— Շու վար քի, արթըգ պիր տիւքեանտան ο պիրինէ գօշմագտան, կիտիպ էջլմէքտէն օսանտըմ պըգտըմ։ Պարի կէչինմէմ տէ եէրինտէ օլսա։ Էվվէր չալըշմագլըղըմլա, լաքին կէլսէ՝ կէճէլէրի պիւէ չալըշըպ չու Գօգրրէլին բարասընը վէրէպիլսէմ... լաքին սէնսաթըմ եօգ։ Օխշայըշլար արասընտա պէօյիւտիմ. նէ իսթէրսին քի օլայըմ։

— Հէր քէս նասըլսա, սէն տէ էօյլէ. սաղը...։

—Պունը սէօյլէմէք գօլայ տըր։ Կէլ պագ քի, պու ատամ գըղըմը պանա իտատի իտէճէք, ο զէման նէ եաբայըմ. 8 կիւնատէն Բարիզ կիպի պու եէրտէ էօլէճէք տիր։ Պիր տօսթում վար... կիտիպ օնը պուլաճաղըմ։ Լաղըմ օլան բարայը պանա էօտիւնճ վէրէճէք տիր... վէ սոնրա...։ Հէր իքիմիզ տէ կէօճէճէկիզ... սէնինլէ իսթիշարէ իտէճէկիմ. լաքին էն էվվէլ պու թէշէպպիւսի եաբաճաղըմ, պիր ազ պանա զիւլ տիր, ամմա նէ եաբայըմ. պաշզա վաղթամ եօգ տըր։ Գարարըմը վէրտիմ. պու տօսթըմընն իսմի Ֆէրնան Տէգօմպ տըր։

Ժօրժէթ տուտաղլարընը ըսըրտը։ Ժանընն էլինի էլան թութմագտա իտի։

— Պու ատամ սէնի սէվիյօ՞ըմը, տէյու սորտու։

— Պէլքի։

— Էյ սէ՞ն։

— Պէն եալընըզ պիր ատամ սէվմիշմ, վէ գաթիէն տէ պաշզա ատամլար սէվմէյէճէկիմ։ Գալաը քի, սէվտիկիմի սէվմէտիկիմի պիլի՞ըմիյիմ։ Պէն օնը պիլիրիմ քի, պէտպահթըմ վէ սէնին ճէսարէթին պէնտէ եօզ։ Իշթէ պու։ Եաթալըմ։

Գալպի իսէլէճանլա զապարրյօր վէ թաշմամասը իշիւն ճահա իսրյօր իտի։ Ժօրժէթ՝ մունիպպէսինի գուճաղլայըպ,

— Հազգընը վար, եաթալըմ, հաբրնա տիւշիւնիրիզ, տէտի։

Սաաթ 8տէ Ժան գալգմըշ վէ թուալէթիյլէ մէշղուլ պուլընմըշ իտի։ Ա՛հ, էկէր Բիէր քէնտի հիտտէթլի գըսգանճլընընտան զազապա կէլիպ սօգագլարա տիւշէճէք եէրտէ, Ժանընն, պու պէտ-պահթ գըզընն սէֆալէթ օտասընա կիրմիշ օլսա իտի, Ժանընն նամուսլըզ-նա նէ գատար կիւգել պիր վուգուֆ բէյտա իտէճէք իտի։ Նասըլ քի, մէգ-պուրէնին զապանթը տէյիլ, գուրտան պուլընտըղը ֆիքրի ագլընա տիւշմիշ իտի։ Ժօրժէթ՝ Ժանա սորկու սիւալ իթմէտէն զուճագլատը վէ,

— Էյի տիւշիւնտի՞ւն մի։

— Էվվէթ։

— Հայտէ էօյլէ իսէ, ճէսարէ՛թ։

Լա Բէ սօզաղընտա, հէր իքիսի եէքտիկէրինտէն այրըլտըլար։ Ժան՝ էնտիշէ վէ գատավէթլէր իշինտէ Հոսման պուլվարընը կէչիպ Մէսինա ճատէսինի թութտը։ Սաաթ 10տա քիւչիւք, լաքին բէք միւքէլլեֆ պիր խանէնին զարուսընը չալտը։ Գարու աչըլտը։ Կէնճ գըզ՝

— Մ. Ֆէրնանտ Տէգօմպ պուրատա՞ մը, տէյու սորտու։

Գ-օնսթանթինին թէքքը սալթանաշ իթարկինէ տայիր չայի օլան խապէր թէկէյուս իթմէմիշ սիր։ Նէթէքիմ Ի-թիլաֆ կազէթալարը տա պունը իթի-րաֆ իմմէքատ սիրլէր։ Հէր հալտէ պունտան սոնրա Եունանիսթանտան սանա մուհիմ խապէրլէր վիրուտինէ ինթիմալ վէրիլմէքատէ սիր։ Մ.

ՍՕՆ ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՐՈՒՄԱՆԻԱ ՀԱՐՊԸ ՎԷ ԱԼԷՄԱՆԻԱ

Պէրլին, 7.— Ֆըրգա ըսէլէրինին պիր զոնֆէրանսընատա Ալէման պաշ վէքիլի՝ ատմիշ սիր քի. «Ռումանիա-ան շարպա իշլիրաքը՝ պազը միւշ-քիլլիթը մուճիպ օլապիլիր իսէ տէ, տավալի թատիլ իսէճէք պիր ամիլ օ-լատագ։ Մարէշալ Հինտէնպուրկ վէ ան։ Լիւտէնտորֆ հէր պիր աղըզ սէօյլէյօրլար քի, տավալը ասքէրիյէյի սէվէտմէյէ էյի օլուպ, հիչ-պիր էնտի-չէյի մուճիպ սէյիլ սիր։ Սէնոը ասքէրինին թէմտիսի իւզէրինէ արթըզ սիր չիւնիմէյօր։ «Ծէյլի Մէյլ» տէ սէյօր քի, Ալէմանլարը զաֆիյէթը մէվ-զուը պատա օլամագ, Ալէմանլարտա հէ-նուզ կէնճ ասքէրլէր վար սըր։ Ալէ-մանիա իչիւն պաշլըճա մէսէլէ՝ քէնտի մանտուլը սըր քի, օ տա մէպզուլ սըր։ Ալէմանիա գալմըշ սըր վէ գա-լատագ սըր։ Գ.

ՊԻՐ ԲՕՍԹԱ ԿԻՒՎԷՐՃԻՆԻ

Պէրլին, 7.— Թէպալ եաղընընատա օդաս. Գաէ Փանտասալը պիր ալայա մէն-տուպ զոմանտանը մէքթուպունը հա-միլ պիր բօսթա կիւվէրճինի աշաղը էնճիրմիշ սիր։ Պունտա տէնիլիյօր քի, ասքէրին Ալէման ախէշ հիճուս-ընա գարշը գոյապիլմէյէրի միւմքին-սիզ սիր։ Գ.

ՀԻԼՏԷ ԵՈՒՄՈՒՐՃԱՒ

— Կազէթալար տէյօրլար քի, Հիլտէ Եէնի եումուրճագ վուգու